

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшадағы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.03.2025

ТІРЕК СӨЗДЕР

балабақша, дамытушы әдістер, көркемдік тәрбие, қиял, мектепке дейінгі білім, ойын, өнер, тәрбиеші, театрландырылған ойын, шығармашылық қабілеттер

СІЛТЕМЕ

<https://bilimger.kz/177031/>

Ерланова Ақмарал Ерланқызы

Самар ауданы, Құлынжон ауылы

“Мектеп-бөбекжай-балабақша кешені” КММ

Аннотация

Бұл мақалада мектепке дейінгі жастағы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мәселесі жан-жақты қарастырылады. Шығармашылық – баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуында ерекше рөл атқаратын маңызды факторлардың бірі. Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде шығармашылық қабілеттерді дамыту баланың қиялын, ойлау қабілетін, өзіндік пікірін және көркемдік-эстетикалық талғамын жетілдіруге ықпал етеді. Балабақшада шығармашылықты дамыту үшін ойын, сурет салу, мүсіндеу, музыка, драма және еркін іс-әрекет әдістері қолданылады. Бұл әдістер балалардың белсенділігін арттырып, олардың өз ойын еркін жеткізуіне, эмоцияларын білдіруіне мүмкіндік береді. Мақалада шығармашылық қабілеттерді дамытудың маңыздылығы, әдіс-тәсілдері және тәрбиешілерге арналған ұсыныстар қарастырылады.

Кілт сөздер:

балабақша, шығармашылық қабілеттер, тәрбиеші, мектепке дейінгі білім, қиял, ойын, өнер, дамытушы әдістер, көркемдік тәрбие, театрландырылған ойын.

Кіріспе

Мектепке дейінгі кезең – баланың ойлау қабілеті, қиялы және шығармашылық мүмкіндіктерінің қарқынды дамитын кезеңі. Бұл кезеңде балалар айналасындағы құбылыстарды қабылдап, оларды өздігінше зерттеуге, талдауға және шығармашылық тұрғыда өңдеуге ұмтылады. Сондықтан балабақшада олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға ерекше мән берілуі керек. Шығармашылық қабілеті жоғары бала өзінің ойын еркін жеткізе алады, жаңа шешімдер ұсынады, әртүрлі жағдайларда бейімделе біледі. Мұндай балалардың қиялы дамығандықтан, олар логикалық тұрғыда ойлап, жаңа нәрселерді жасауға бейім келеді. Баланың шығармашылық әлеуетін ашу үшін оған еркіндік беру, шығармашылық ортаны қалыптастыру және түрлі іс-әрекеттерге баулу қажет. Бұл процесте тәрбиешінің рөлі өте маңызды.

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың маңыздылығы

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту тек олардың көркемдік дағдыларын жетілдірумен шектелмейді. Шығармашылық – бұл тұлғаның ішкі әлемін ашуға, эмоцияларын білдіруге және өзіндік көзқарасын қалыптастыруға мүмкіндік беретін әмбебап құрал. Шығармашылық ойлау қабілеті жоғары балалар өз бетінше ойлай біледі және стандартты емес шешімдер қабылдайды. Олар күрделі мәселелерді шешуде тапқырлық танытады, қиялын дамыта отырып, жаңа нәрселерді ойлап табуға қабілетті болады. Шығармашылық қабілеттерін дамытқан балалардың эстетикалық талғамы жоғары болып, өнерге деген сүйіспеншілігі артады. Сонымен қатар, олар өзіндік пікірін қорғай алады және еркін әрекет етуге дағдыланады. Шығармашылықты дамыту баланың эмоционалды интеллектін арттыруға да ықпал етеді. Ойын, сурет салу, музыка, драма және әңгіме құрастыру арқылы бала өзінің ішкі жан дүниесін еркін білдіре алады. Бұл оның психологиялық тұрғыда тұрақты болуына, қоршаған ортамен жақсы қарым-қатынас орнатуына көмектеседі.

Балабақшада шығармашылық қабілеттерді дамыту әдістері

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда ойын әдісі ерекше орын алады. Ойын – мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ең маңызды іс-әрекет. Ол олардың танымдық белсенділігін арттырып, қиялын дамытады. Ойын арқылы балалар өздерін әртүрлі кейіпкерлер ретінде сезініп, жаңа рөлдерді меңгереді. Театрландырылған ойындар балаларды рөлге бөлу арқылы олардың қиялы мен сөйлеу дағдыларын дамытады. Бұл әдіс балалардың өз эмоцияларын білдіруіне, логикалық ойлауын жетілдіруге мүмкіндік береді. Дидактикалық ойындар логикалық ойлау мен шығармашылық қабілетті дамытуға арналған ойындар болып табылады. Мысалы, «Қиялыңды іске қос», «Не болар еді, егер...?» деген ойындар балалардың жаңа идеялар ұсынуына көмектеседі. Құрылымдық ойындар балаларға құрастыру, сурет салу, мүсіндеу арқылы өз ойларын жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Балалардың шығармашылығын дамытуда көркемдік-эстетикалық тәрбиенің рөлі зор. Сурет салу және мүсіндеу балалардың түстерді үйлестіру, композиция жасау, заттардың формасын түсіну қабілетін жетілдіреді. Бұл олардың эстетикалық қабылдауын дамытып, шығармашылық көзқарасын қалыптастырады. Музыка және би өнері балалардың әуендерді сезінуін, ырғақты қабылдауын дамытып, өз эмоцияларын қимылмен білдіруге үйретеді. Әңгіме құрастыру және шығармашылық жазу баланың сөздік қорын байытып, оның ойлау қабілетін жақсартады.

Тәрбиешіге арналған ұсыныстар

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін тәрбиеші оларға еркіндік беруі қажет. Балаларға өз ойын білдіруге, қателесуге және жаңа шешімдер табуға мүмкіндік жасау керек. Әр баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, шығармашылық тапсырмаларды ұсыну өте маңызды. Балаларды табиғатпен, өнермен, мәдениетпен таныстыру арқылы олардың эстетикалық талғамын дамыту қажет. Балалардың ойлау қабілетін дамыту үшін логикалық, қиялды жетілдіретін

тапсырмалар мен ойындарды қолдану ұсынылады. Шығармашылық жұмыстарды ұйымдастыру барысында баланың қызығушылығын оятатын, қызықты әдістерді пайдалану керек.

Қорытынды

Балабақшадағы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту – олардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал ететін маңызды процесс. Тәрбиешілер балаларға шығармашылық тапсырмалар беріп, олардың қызығушылығын арттыратын ортаны қалыптастыруы керек. Ойын, өнер, музыка және еркін іс-әрекеттер арқылы балалар өз қиялдарын дамытып, жаңа идеялар ұсынуға үйренеді. Шығармашылық тәрбиенің негізгі мақсаты – балалардың өз ойын еркін жеткізіп, қоршаған ортаға деген қызығушылығын арттыру.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Алдамұратова Г. **Балалар психологиясы**. – Алматы: «Мектеп», 2020.
2. Құлжанова Н. **Ойын арқылы оқыту әдістері**. – Алматы: «Атамұра», 2019.
3. Мұқанов М. **Балалар шығармашылығын дамыту**. – Астана: «Фолиант», 2018.
4. Сейітова Ш. **Мектепке дейінгі педагогика**. – Алматы: «Білім», 2021.
5. Аймағамбетова Қ. **Балалар шығармашылығын арттыру әдістері**. – Шымкент: «Қазығұрт», 2022.
6. Қасымбекова А. **Балабақшадағы дамытушы ойындар**. – Қарағанды: «Арман», 2023.
7. Тұрғынбаева Б. **Шығармашылық және баланың дамуы**. – Нұр-Сұлтан: «Астана-Кітап», 2019.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.